

Beslutningsforslag nr. B 90. Fremsat den 1. april 1993 af Kim Behnke (FP), Tom Behnke (FP), Ole Donner (FP), Niels Højland (FP) og Kirsten Jacobsen (FP)

Forslag til folketingsbeslutning om Bornholm som vækstzone

Folketinget pålægger regeringen i indeværende folketingsår at fremsætte de lovforslag, der er nødvendige til omdannelse af Bornholm til vækstzone. Forslagene udarbejdes ud fra følgende retningslinier:

- 1) Bornholm tildeles særstatus som vækstzone i en vækstperiode frem til 31. december 1999. Den særlige status som vækstzone omfatter alle eksisterende virksomheder og nyetablerede virksomheder frem til vækstperiodens udløb.
- 2) Eksisterende og nyetablerede virksomheder med hjemsted på Bornholm tildeles den særstatus, at virksomhederne i vækstperioden ikke skal afregne følgende skatter og afgifter:
 - Selskabsskat
 - Virksomhedsskat
 - Stempelafgifter
 - AUD- og AER-bidrag
 - Lønsumsbidrag
 - Ejendomsskatter
 - Elafgift
 - CO₂-afgift
 - Kapitaltilførselsafgift
 - Udstykningsafgift til Matrikeldirektoratet
 - Kommunalt dækningsbidrag.
- 3) Eksisterende og nyetablerede virksomheder på Bornholm skal i vækstperioden ikke være underlagt følgende regler:
 - By- og landzonelovgivning
 - Kystcirkulærets begrænsninger på etablering i kystnære områder

- Fredsskovpligten
- Begrænsninger på helt fri udlejning af sommerhuse året rundt
- Begrænsninger på etablering og drift af campingpladser
- Begrænsninger på etablering og drift af pensionater
- Begrænsninger på etablering og drift af værelsesudlejning
- Begrænsninger på hoteldrift
- Lukkeloven
- Varmeforsyningslovens adgang til at tvangstilslutte virksomheder og private boliger til kollektiv energiforsyning
- Begrænsninger på anvendelse af el.

Ved vækstperiodens udløb kan virksomhederne videreføre bygninger og aktiviteter, der er iværksat med en eller flere af ovenstående dispensationer. Bortfaldet af dispensationerne medfører alene, at nyetableringer efter vækstperiodens udløb ikke længere opnår dispensationerne. Dispensationer kan ikke omfatte brandregler, veterinærregler og andre regler vedrørende sikkerhed.

- 4) Statslige, amtskommunale og kommunale forvaltningsmyndigheder giver ekspeditionsgaranti på 60 dage. Forvaltningsmyndighederne forpligter sig derved til en ekspeditionstid for behandling af ansøgninger fra bornholmske virksomheder vedrørende deres udøvelse af erhvervs mæssige aktiviteter på ikke over 60 dage, medmindre helt særlige forhold gør sig gældende.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Bornholm, en del af Danmark, er ved at gå ned med flaget. Virksomhedslukninger, konkurser og arbejdsløshed er ved at bringe øens samfund i knæ. Fremskridtspartiet ønsker med dette forslag at give realistiske og velargumenterede bud på løsninger.

Det danske samfund har store problemer. 350.000 arbejdsløse, tusinder af virksomhedslukninger, tvangsauktioner, personlige konkurser og støt voksende statsgæld er blevet en del af den daglige informationsstrøm.

Ude blandt landets borgere opleves de økonomiske problemer ikke bare som kolde statistiske oplysninger, men som behårdet barsk virkelighed.

Hver gang en virksomhed lukker, betyder det ikke bare tab af virksomheden og tab for virksomhedens kreditorer, det betyder også, at nye menneskeskæbner må melde sig i køen af arbejdsløse. Men det er ikke bare den arbejdsløse, det går ud over, hele familier bliver ramt. Huse må gå på tvangsauktion, og behandlersamfundet må notere sig en ny kunde i den »sociale butik«. Men også andre butikker bliver berørt. Alt fra købmænd og gartnere til bilhandlere og guldsmede bliver ramt af faldende omsætning – og bliver derved selv lukningstruet. I vigtige primærerhverv som landbrug og fiskeri er det således, at en konkursramt landmand eller fisker betyder tab af henholdsvis 6 og 10 arbejdspladser i følgeindustri og servicefunktioner.

Selv om stigende arbejdsløshed og daglige lukninger er blevet en del af den daglige virkelighed, så oplever hver ny arbejdsløs det som en særlig negativ begivenhed.

Folketinget har derfor en ufravigelig pligt til at gøre og prøve alt praktisk muligt for at få vendt den omsiggribende stagnation og modløshed. Folketinget må ikke lade nogen løsning være udebatteret og nogen fornuftig løsning uafprøvet. I den ånd vedtog et flertal i Folketinget en række nye tiltag i forsommeren 1992. Fremskridtspartiet var modstander af en række af initiativerne, fordi vi kunne forudsige, at de

ikke ville kunne fungere, fordi de ikke havde bestået fornuftigheds-prøven. For de fleste af disse områder har flertallet bag da også måttet gribe til lovjusteringer.

Men en del af lovinitiativerne opnåede også Fremskridtspartiets deltagelse. Det gjaldt forslag om lempelser, skattelettelser og mindre offentlig kontrol.

Særligt de forslag, der havde til sigte at gennemføre en række forsøg på Bornholm, og de forslag, der havde til formål at introducere erhvervszoner i Danmark, fik Fremskridtspartiets fulde opbakning.

Erhvervszonerne var en nyskabelse i dansk politik importeret af Fremskridtspartiet fra de 8 andre EF-lande, der med stor succes har indført erhvervszoner. Mest markant har udbygningen af erhvervszoner været i Storbritannien. På bare 5 år fra 1981 til 1986 blev der i de daværende 23 britiske erhvervszoner oprettet ikke mindre end 63.000 nye arbejdspladser. Unægtelig et fristende tilbud for et jobhungrende dansk samfund. Derfor blev den britiske model for erhvervszoner da også benyttet som skabelon for de 10 danske erhvervszoner. Som følge af EF's regler vedrørende forbud mod konkurrenceforvridning m.v. var der kun tre områder i Danmark, som kunne få erhvervszone-status: Bornholms, Storstrøms og Nordjyllands Amt.

Der er ellers nok af steder, hvor arbejdsløsheden og virksomhedslukningerne tynger samfundsudviklingen. Københavns og Frederiksberg Kommuner, Århus Amt, herunder ikke mindst Djursland, Fyns Amt, Vestsjællands Amt o.s.v. Overalt er der brug for ny vækst og nye jobs. Men EF-reglerne tillod alene erhvervszoner i de tre nævnte områder. Bornholms Amt blev med sine to erhvervszoneansøgninger oplagt emne til tildelingen af erhvervszonestatus, når de 10 zoner skal fordeles. Endnu er den endelige EF-notifikation dog ikke tilendebragt.

De øvrige initiativer for Bornholm fordelte sig på skattelovgivning, fiskerilovgivning, kultur- og undervisningslovgivning og ikke mindst boliglovgivning. Mange skibe er sat i vandet, men resultaterne er endnu meget magre.

Imens Folketinget således med særlige love og lempelser for Bornholm »har gjort det nødvendige arbejde«, så opleves virkeligheden helt anderledes på Bornholm.

På Bornholm bor der 45.690 indbyggere fordelt over øens 58.831 ha. Heraf udgør arbejdsstyrken 24.700 personer. Arbejdsløsheden på Bornholm er i januar 1993 opgjort af Danmarks Statistik til 3.712 personer, eller svarende til en ledighedsprocent på 15,8. Landsgennemsnittet var opgjort til 13,2 pct. Bornholm blev kun overgået af Nordjyllands Amt med 17,4 pct. ledige og Københavns Kommune med 16,6 pct. ledige.

Går man bare 7 år tilbage, var situationen en ganske anden på Bornholm. I 1986 var der »bare« 1.866 ledige svarende til 7,8 pct. ledige. Krisen kradser på Bornholm.

Fremskridtspartiets ønske er at ændre lovgivning og andre hindringer for vækst således, at det kommer til gavn for hele landet. Fremskridtspartiet vil gerne hjælpe den ledige i såvel Nordjyllands Amt som Århus Amt eller Københavns Kommune.

Men flertalsmulighederne i Folketinget er begrænsede. Flertallet af partier er mere opsat på at bygge nye offentlige anlæg for lånte penge og mere optaget af at bortgive dansk velstand til Østeuropa og ulandene end på at afhjælpe arbejdsløsheden ad den eneste farbare vej – mere vækst i den private sektor.

Fremskridtspartiet har derfor valgt at fremsætte dette forslag til vækst på Bornholm. Bornholm skal gøres til en egentlig vækstzone, således at det er muligt at afprøve de politiske initiativers virkningsgrad i et isoleret amt. Når Bornholm er udvalgt, så skyldes det flere forhold. For det første er Bornholm et velafgrænset område. For det andet er de langsigtede konsekvenser af den nuværende krise på Bornholm langt mere alvorlige end for f.eks. Nordjyllands Amt.

Hvis først hundreder af bornholmere opgiver at blive på øen, kan det blive særdeles svært for Bornholm at overleve. Mobiliteten frem og tilbage i f.eks. Jylland er langt lettere.

Fremskridtspartiet har med omhu gjort beslutningsforslaget om Bornholm som vækstzone så omfattende som muligt. Folketingets øvrige partier skal opfatte forslagens mange punkter som en idéliste, der kan plukkes i. Fremskridtspartiet er derfor indstillet på at forhandle den endelige sammensætning af initiativer for Bornholm med Folketingets øvrige partier. Dog er der en nedre smertegrænse for, hvor magre initiativerne over for Bornholm kan tillade sig at være.

Fremskridtspartiet er overbevist om, at der må være vilje og handlekraft hos et flertal i Folketinget. I

såvel oktober 1992 som februar 1993 var et flertal i Folketinget i spendere-hjørnet og bevilgede lånegarantier m.v. til Færøerne. Den samlede sum nåede op på 1150 mio. kr. Fremskridtspartiet forventer, at de samme partier nu vil støtte dette forslag og derved tilkendegive vilje til at give Bornholm en nødvendig håndsækning – det haster!

Fiskeriet og fiskeriets følgeindustri og serviceerhverv har det svært på Bornholm. I Morgenavisen Jyllands-Posten fra den 7. marts 1993 kunne man læse følgende øjebliksberetninger fra en af de byer på Bornholm, som er blevet hårdest ramt af den politiske regulering af fiskeriet:

»Forleden kom en enkelt lettisk kutter ind med fem tons torsk. Samme dag kunne en bornholmsk kollega aflevere 25 kasser med i alt 750 kg. Dermed havde han opbrugt sin ugeration . . . fiskeskipper Gert Juhl beretter: Vi måtte sejle ud i januar og februar, men i den første måned blæste det så meget, at vi det meste af tiden blev inde. Da var kvoten ellers 4000 kg om ugen. I slutningen af februar faldt den til 750 kg. Dem fisker jeg på to dage. Med den kvote kan jeg ikke engang betale lønninger og brændstof . . . tyskerne fisker, når det passer dem«.

»Nexøs borgmester Svend Gunnar Kofoed-Dam siger: I 1986 flyttede en del hertil, fordi fiskeriet gik godt. Da havde kommunen 9.200 indbyggere. Nu er vi 8.700, og de seneste prognoser viser, at tallet i 2004 er faldet til 8.100. Vi har i øjeblikket en arbejdsløshed på 18 pct. Den er i løbet af 14 dage steget fra 12, og den kommer snart op omkring 25 pct.«

»Kun fem pct. af de torsk, der i øjeblikket landes i Nexø, er danske. Resten kommer fra Estland, Letland, Litauen og Polen plus en mindre del fra svenske kuttere . . . I januar 1991 blev der landet 5,2 mio. kg torsk i Nexø. Det gav en havneafgift på 1,2 mio. kr. I januar 1992 var tallene 1,8 mio. kg og 362.000 kr. I januar 1993 kom der 1,4 mio. kg torsk, men afgiften faldt da til 125.000 kr., fordi den udregnes efter værdien af fisken.«

Der er blevet taget initiativer fra Bornholms politikere. En særlig »ønskeseddel« blev udformet til brug for forhandling med regering og Folketing. Ønskesedlen indeholdt bl.a. følgende punkter: Sænkning af statslig trækprocent, sænkning af selskabs- og virksomhedsskat til 22 pct., fritagelse for realrenteafgift for investeringer fra pensionskasser m.v., statsligt indskud af 500 mio. kr. i anlægsarbejder, 300 mio. kr. ind i miljø- og energiprojekter samt 200 mio. kr. i forskning og uddannelse. Den samlede bornholmske ønskeseddel var på 1,25 mia. kr. over 4 år. Ønskesedlen blev medtaget til forhandling med statsministeren den 23. februar 1993. Hvad der kom ud af mødet vi-

des endnu ikke, eftersom regeringens svar blev (også i denne sag) at nedsætte et udvalg. Erhvervsminister Mimi Jakobsen fra Centrum-Demokraterne er i spidsen for et udvalg, der skal komme med forslag til bedring af situationen på Bornholm.

Amtsborgmester Knud Andersen opridsede i Bornholmeren den 10. februar 1993 de muligheder, der er realistiske med følgende ord: »... skattelettelser er det eneste, der kan stoppe den negative udvikling. Selektive støtteordninger til virksomheder, oplægningsstøtte til fiskerne og lignende hjælp til fiskeindustrien og følgeerhvervene løser ikke grundlæggende Bornholms problemer. Situationen kan alene ændres ved særskatteordninger Alt andet er blålys«.

Uanet hvad regeringens udvalg kommer frem til, så var det kedeligt, at statsminister Poul Nyrup Rasmussen (S) med det samme skød skattelettelser i sæk. Til Berlingske Tidende den 24. februar 1993 udtalte statsministeren, at der ikke kunne blive tale om skattelettelser, eftersom andre kriseramte regioner så også ville kræve skattelettelser.

Statsministerens negative holdning til realistiske og fornuftige skattelettelser prægede da også humøret hos den bornholmske delegation, der den 23. februar 1993 var til møde med statsministeren.

Efter mødet udtalte amtsborgmester Knud Andersen bl.a. følgende til Ekstra Bladet den 24. februar 1993: »Lige så snart jeg hørte ordet udvalg fortalte jeg dem om min aversioner mod nye planer og nye udvalg øen får hundrede nye arbejdspladser hver fjortende dag. Det får selvfølgelig også en ende en dag, vi har jo kun 23.000 arbejdspladser tilbage. . . .

Krisen på Bornholm har også fået kreditforeningerne til at stramme betingelserne for långivning. Af Det Fri Aktuelt den 23. februar 1993 fremgår, at kreditforeningerne i konkrete sager kun har villet yde lån på 25 pct. af prisen på et bornholmsk hus mod de normale 80 pct. Kreditforeningernes holdning til långivning på Bornholm er selvfølgelig kritisabel, men løsningen er ikke den, som regeringen foreslår. Ifølge samme avis vil boligministeren yde statslig garanti for kreditforeningernes lån. Det vil give sig udslag i en fuldstændig grotesk forvridning af forholdene for eksisterende låntagning og nye låntagere med statsgaranti. Løsningen er, at den samlede økonomi på øen bliver præget af vækst og fremgang.

Fremskridtspartiet udsendte den 8. februar 1993 følgende pressemeddelelse om forslag til forbedring af situationen på Bornholm:

Kim Behnke:

Folketinget skal gøre Bornholm til Østersøens skattefri erhvervscentrum.

I anledning af Folketingets iver efter at hjælpe Færøerne, fremsætter Fremskridtspartiet nu forslag i Folketinget om at gøre Bornholm til et skattefrit erhvervscentrum for hele Østersøen, siger partiets finansordfører, Kim Behnke.

– Bornholm og Færøerne har mange fælles træk. Begge steder bor der ca. 50.000 mennesker, fiskerierhvervet har været en hovedindtægt, men er nu ved at gå i stå, og arbejdsløsheden er eksplosivt stigende. Men her slutter ligheden. For mens Færøerne nu inden for få måneder har modtaget 850 mio. kr. i ekstra bidrag ud over bloktilskud, så har Folketingets flertal kun haft et »udvalg« tilovers for Bornholm, siger Kim Behnke.

Alle er enige om, at Østersøregionen vil blive centralt placeret i de kommende år, og derfor vil Fremskridtspartiet gøre øen til et skattefrit erhvervscentrum for regionen. I stedet for at lade et andet østersøland løbe med ideen må Folketinget hurtigt vedtage de nødvendige love, således at Bornholm kan blive magnet for nye danske og udenlandske erhvervsvirksomheder.

Skattefrihed for erhvervslivet på Bornholm medfører nok et øjeblikkeligt provenutab. Men omkostningerne ved passivt at se til, mens et helt samfund bukker under, er langt større, fastslår Kim Behnke.

Reaktionen var prompte på Bornholm. Af Bornholms Tidende den 10. februar 1993 fremgik det således: »Socialdemokratiet på Bornholm støtter Fremskridtspartiets forslag om lavere erhvervsstat på øen.«

En del af de politiske forlig fra forsommeren 1992 betød, at personer med indestående på etableringskonti kan investere disse penge på Bornholm uden skattebetaling. Har en person opsparet penge på en etableringskonto, er kravet normalt, at personen selv aktivt skal deltage i den virksomhed, pengene investeres i. Med bornholmerordningen fjernes dette krav. Resultatet har været imponerende. Ifølge Børsen fra den 10. marts 1993 kunne Bornholms erhvervschef Carsten Gjessing oplyse, at der er blevet foreslået 30 konkrete projekter, der vil kunne skaffe 200-300 nye job.

Projekterne beløber sig i alt til ca. 370 mio. kr. Men projektet skal godkendes af EF, og den godkendelse er endnu ikke på plads. Ifølge de seneste oplysninger er det endda meget tvivlsomt, om ordningen kan EF-godkendes. De mange gode initiativer strandede derfor måske på en manglende EF-godkendelse.

Det forekommer yderst mærkværdigt, at også dette projekt strandede på EF-spørgsmålet. Også de før nævnte erhvervszoner mangler slutgodkendelse fra EF. Set i forhold til, hvilke projekter der med fuld

EF-godkendelse forløber i andre EF-lande, så fristes man til at spørge, om den danske regering og de danske embedsmænd er dygtige nok til at få disse EF-godkendelser hurtigt og problemfrit hjem? Hvis andre EF-lande kan opnå endog meget vidtgående lempelser, mens Danmark ikke kan få simple skattelettelser igennem, så er der noget galt med regeringens indsats – eller noget aldeles grundlæggende galt med det EF-samarbejde, vi er en del af!

Folketinget må derfor pålægge regeringen og dens embedsmænd den yderste opmærksomhed og kreativitet, når det gælder notifikation af de lovforslag, der måtte blive resultatet efter vedtagelsen af dette beslutningsforslag.

Bemærkninger til forslaget enkelte punkter

Ad 1

Bornholms problemer løses bedst ved at få skabt en kraftig vækst i den private sektor. Mere eller mindre tilfældige statslige tilskudsordninger giver langt fra den langsigtede virkning, som øen har brug for. Tilskudsordninger og garantier har så endda den bivirkning, at der er tale om, at andre skatteydere må hæfte for projekterne, hvorefter de får økonomiske problemer osv. Privat vækst vil derimod som en dominoeffekt brede sig til hele øens befolkning og skabe en varig forbedring for hele øens befolkning og dermed indirekte også en forbedring for resten af det danske samfund.

Hvis en vækstzone skal have den fornødne magnetvirkning på erhvervslivet og investorer, skal vækstperioden være afgrænset. Permanente lempelser m.v. har ikke den hurtige virkning, som en periodeafgrænsning vil have. En nøje afgrænset vækstperiode med de mange lempelser og forbedringer vil udløse en ketchup-effekt over for de tilbageholdte erhvervsprojektet og investeringsovervejelser.

Når der er valgt en vækstperiode frem til 31. december 1999, skyldes det de allerede vedtagne love vedrørende erhvervszoner. Det forventes, at et par af øens kommuner også bliver tildelt erhvervszonestatus. Da erhvervszoneforsøget udløber 31. december 1999 er det mest hensigtsmæssigt, at der vælges samme dato for dette forsøg.

Findes der tilstrækkelig argumentation for en anden dato, er forslagsstillerne naturligvis parat til at se på den.

Vækstzonens mange fordele og forbedringer skal naturligvis gælde øens nuværende virksomheder såvel som nyetablerede virksomheder. Hvis det alene gjaldt nyetablerede virksomheder, ville de eksisterende virksomheder meget hurtigt blive udkonkurreret.

Ad 2

Den første betingelse for, at en virksomhed betaler f.eks. selskabsskat, er, at virksomheden har tilstrækkeligt overskud til at skulle betale skat. For bornholmske virksomheder er situationen den, at underskud og konkurser præger det bornholmske erhvervsliv i en sådan grad, at skattebetalingerne af den grund må betegnes som minimale.

Derfor skal man ved vurderingen af de foreslåede skattelempelser ikke tage det udgangspunkt, at de offentlige kasser får særlige tab – det gør de ikke. Alleerede i dag er der manglende indtægter fra bornholmske virksomheder, eftersom deres økonomiske tilstand er kritisk.

Folketinget har derfor valget mellem følgende to muligheder:

i) at lade stå til og derved ikke få skatteprovenu fra virksomhederne. Men til gengæld have mange arbejdsløse.

ii) at reducere skattekravet og derved ikke få skatteprovenu fra virksomhederne. Men til gengæld have flere i arbejde.

Når skattelempelser giver flere arbejdspladser, skyldes det dels, at nuværende virksomheder sikres lettere mulighed for at overleve, dels at nye virksomheder med nye arbejdspladser vil føle sig tiltrukket af etablering på Bornholm.

Et ekstra argument for at gøre Bornholm til »skattefri« vækstzone er den kendsgerning, at der fra finsk side i øjeblikket gøres et grundigt forarbejde til ændring af Ålandsøernes skattemæssige status. Eksperter fra engelske kanaløer er tilkaldt.

Baggrunden for de finske overvejelser skal ses i den kendsgerning, at der i disse år gøres mange internationale bestræbelser på at få Østersøen gjort til et særligt centrum for en fremtidig erhvervsudvikling m.v. Ålandsøerne skal være et nyt Jersey. Uanset hvilket omfang Østersø-planerne får, så vil der blive tiltrukket nye virksomheder, ny handel og nye finansielle behov til Østersøregionen. Det vil være særdeles beklageligt, om det lykkes finnerne at få disse aktiviteter kanaliseret via Ålandsøerne som følge af en særlig skattestatus. Dette forslag kan medvirke til at forbedre Bornholms »konkurrencesituation« over for de kommende Østersø-planer.

Listen over de skattelettelser, der er opremset under punkt 2, er alene en idéliste over mulige skattelettelser. Såfremt et flertal i Folketinget finder fornuft i at gøre listen lidt kortere eller endnu bedre lidt længere, så er forslagsstillerne parat til at forhandle det.

Den 4. marts 1993 skrev Bornholms Tidende: »Afskaf tilskuddene, nedsæt statsskatten og gør op-

rør mod magtelitens »vi ved bedre«-terror. Det er borgmester Harald Kjølbers (V) bud på et bedre Bornholm.«

Til Bornholms Tidende udtaler tidligere skatteminister Peter Brixtofte (V) i marts 1993: »Lad os derfor fjerne statsskatten i tre år på Bornholm som et eksperiment og se, om vi kan gøre nogle erfaringer, vi kan overføre til resten af landet. Jeg ved, at der er 100 indvendinger mod at gøre forsøget, men alternativet er, at Bornholm får en ordning med tilskud mig her og tilskud mig der til virksomhederne. . . . Kun lavere skat stiller alle lige i konkurrencen.

De nævnte skatter er alle med omhu valgt, fordi de har et direkte erhvervsigte. Fjernelse eller reduktion af skatterne vil hver for sig betyde et væsentligt bidrag til bedring af virksomhedernes overlevelsessevne og investorerens lyst til at oprette nye virksomheder.

Ad 3

For mange virksomheder er administrative hindringer og/eller lange administrative behandlingstider en væsentlig hindring for virksomhedernes vækst. For hvert af de oplyste punkter til lempelser er der en velafbalanceret argumentation. Det er selv sagt, at de politiske flertal, som har indført de mange reguleringer, har haft et helt klart sigte med reguleringerne. Forslagsstillerne har været imod hovedparten af reguleringerne.

Det er imidlertid ikke baggrunden for at søge reguleringerne ophævet eller lempet. Fremskridtspartiet vil derimod anføre, at hvert af punkterne skal ses som bidrag til at lette virksomheders vilkår på Bornholm.

En evaluering af vækstsone på Bornholm i vækstperioden, afsluttende i år 2000 vil give nyttige bidrag til vurdering af, hvorvidt de nævnte reguleringer fortsat er nødvendige i hele landet.

i) *By- og landzonenlovgivningen ophæves.* På en ø som Bornholm er der nærmest en komisk opdeling af arealet i by- og landzone. Bornholm er et lukket ø-samfund, hvor overgangen mellem by og land slet ikke er så definitiv, som lovgivningen gennemtvinger. Bornholm er trods de relativt få beboere opdelt i såvel kommuner som amtskommune, hvilket i det daglige giver nærmest absurde situationer, når en sag på grund af by- og landzonenlovgivningen sendes frem og tilbage mellem de offentlige myndigheder.

Bornholmerne og virksomhederne kunne lempes for mange administrative kvaler ved at ophæve by- og landzonenlovgivningen helt. På Ritzaus Bureau kunne man den 23. februar 1993 læse om, hvorledes turismen på Bornholm kan udstrækkes over hele året. En hindring for en fornuftig udvikling omkring f.eks. ud-

lejning af nedlagte landejendomme til feriehus skal søges i by- og landzonenlovgivningen.

ii) *Kystcirkulærets begrænsninger på etablering i kystnære områder ophæves.* Reglerne i kystcirkulæret om, at der ikke må ske etablering i de kystnære områder kan forekomme nok så urimelige for kyststrækninger i Jylland eller på Sjælland. Men for øsamfund som Bornholm og endnu mindre øer er der tale om et cirkulære, der i det daglige er til utrolig gene for en fornuftig udvikling. Bornholm er en turistperle, som har behov for en hurtig, smidig og fremadrettet udvikling langs alle kyststrækninger.

iii) *Fredsskovpligten ophæves.* Reglerne vedrørende fredsskovpligt er ofte en lænke omkring udviklingen af nye turistattraktioner. Et turistområde som Bornholm skal slippe for den begrænsning.

iv) *Sommerhusudlejning.* Sommerhusudlejning skal gøres til et helt frit erhverv med mulighed for at udleje uden begrænsninger. Bornholm gør meget for at fremme den såkaldte helårsturisme. Hvis disse projekter skal lykkes, må restriktionerne på fri sommerhusudlejning ophæves, således at de moderne velisolerede sommerhuse kan udlejes hele året m.v.

Den 3. marts 1993 skrev Bornholms Tidende: »De tyske turister på Bornholm vil bo i feriehus. De er alene årsag til fremgang i feriehusovernatningerne . . . 765.000 af de i alt 967.400 feriehusovernatninger på øen skyldes tyske turister. De købte sidste år 215.000 flere overnatninger end i 1991, og det svarer til en stigning på 39,2 pct.«

v) *Campingpladser.* Turismens fremgang sker i disse år på alle områder, men særligt sommerhuse og campingpladser har haft stor og gavnlig fremgang. Når en campingplads skal etableres og/eller udvides, viser det sig ofte at være ganske svært at få sådanne godkendelser igennem. Da turister ikke går forgæves mange gange, må en campingpladsejer eller en kommende campingpladsejer have en hurtig og smidig behandling af ansøgninger om etableringer eller udvidelser.

vi) *Pensionater.* Pensionater er trods det lidt gammeldags udtryk en god og billig ferieform, som mange gerne benytter. Imidlertid er der ikke mange, der udbyder pensionatophold. Det skyldes fortrinsvis de mange regler og besværligheder, som pensionatholderen løber ind i ved etablering og drift. Da den bornholmske natur ikke kan holde til uendelige sommerhusetableringer eller hotelhøjhuse, er pensionatsvirksomhed i private huse et godt supplement til sikring af flere sengepladser i turistsæsonen.

vii) *Værelsesudlejning.* Med samme argumentation som ved pensionater kan der være familier eller andre boligejere, som har et enkelt værelse eller to til-

F. t. beslutn. om Bornholm

overs for udlejning til turister. De mange besværligheder, værelsesudlejere mødes med, skal afskaffes og erstattes af en egentlig ret til frit at udleje værelser. Hotellerne skal ikke være kede af den lempelse, eftersom et større marked bringer flere kunder til øen.

viii) *Hoteldrift.* Hoteller på Bornholm oplever som mange andre steder, at lovgivningen er alt for restriktiv. Besværligheder med etablering, udvidelse og drift gør det til en alt for bureaukratisk oplevelse at være hotelejer. Et friere regelsæt for hoteldrift vil være incitament for etablering af nye hoteller såvel som lempelse af konsolideringsmuligheden og udvidelsesmuligheden for eksisterende hoteller.

Den 5. marts 1993 skrev Bornholms Tidende: »Hotel Fredensborgs byggeplan smuldrer . . . Hotel Fredensborgs planer om at udvide er ved at smuldre . . . En ny lokalplan for Hotel Fredensborg er hotellets eneste mulighed for at udvide, og hotelejer Birte Jensen mener, at politikerne bør være erhvervsvenlige i sagen.«

ix) *Lukkeloven.* Lukkeloven er til gene for mange forretningsdrivende såvel som for mange kunder. Retten til frit at kunne handle, når sælger og køber ønsker at mødes burde være en selvfølge. Imidlertid vælger flertallet af Folketingets partier fortsat at have en dybt konservativ, puritansk holdning til et frit marked med frie åbningstider. Særlig generende er lukkeloven i turistområder, eftersom turister bruger butiksbesøg til en del af ferieoplevelsen og ikke bare til indkøb af daglige fornødenheder. Bornholm kan som et led i vækstzonen fritages for overholdelse af lukkeloven.

Den 5. marts 1993 skrev Bornholms Tidende: »Borgmester Birthe Juel-Jensen (V) er så godt som sikker på, at Aakirkeby Kommune taber sagen, som er anlagt af HK og handler om grønne butikstider . . . Grønne områder giver forretninger tilladelse til at holde åbent uden for normal åbningstid, og i mange egne af Danmark har man haft dette udvidede serviceniveau for de lokale beboere og turister. Det er efter Birthe Juel-Jensens mening godt for svage områder som netop Bornholm. . . I 1991 forsøgte kommunen igen at gøre Aakirkeby til grønt område, fordi der var lavet om på loven, og det førte altså til sagsanlæg fra HK.«

x) *Varmeforsyningsloven.* Over alt i landet giver varmforsyningslovens bestemmelser om kommunal adgang til at tvangstilslutte forbrugere anledning til økonomiske problemer og hovedrystende opgivenesshed. Kollektiv energiforsyning kan have mange fordele; disse fordele burde være så indlysende, at forbrugerne frivilligt lader sig tilslutte.

Tvangstilslutningen er ofte forbundet med store regninger til forbrugeren. I en krisesituation som den, Bornholm oplever, er der ingen grund til, at varmforsyningslovens tvangsbestemmelser skal være anledning til, at virksomheder får økonomiske problemer, eller at private husstande får privatøkonomien udhulet yderligere.

Den 29. juli 1992 skrev Bornholms Tidende: »600 husejere – eller omkring hver femte husstand – har på nuværende tidspunkt meddelt, at de ikke mener sig omfattet af pligten til at blive tilsluttet fjernvarmenettet . . . Rønne Byråd principbesluttede for kort tid siden, at der skal være tilslutningspligt til fjernvarme . . .«

Den 31. juli 1992 skrev Bornholms Tidende: »Omkring 3.000 husejere har for nylig fået besked om, at de kan forvente at blive tvangstilsluttet fjernvarme, når byrådet endelig vedtager tilslutningspligten.«

Den 3. december 1992 skrev Børsen: » . . . i en række grelle eksempler, hvor tvang har påført virksomheder negativ økonomisk effekt, pristigninger på energiforbruget på henimod 800 pct. – i mange tilfælde uden energimæssig gevinst.«

Den 8. marts 1993 skrev ugemagasinet Industrien: »mange virksomheder har klaget til Gas- og Varmeprisudvalget over, at de påføres urimelige ekstra udgifter til energi. En enkelt virksomhed blev ramt af en stigning på 750 pct.«

Den 3. marts 1993 skrev Bornholms Tidende: »Rønne Kommune har fundet en løsning på, hvordan kommende kunder kan få penge til at slutte sig til fjernvarmenettet. Varmeforsyningen køber installationen og lejer den så ud til kunden, der til gengæld betaler en højere pris for varmen . . . Byrådet har følt sig forpligtet til at hjælpe den række boligejere, som efter indførelsen af fjernvarme er kommet i klemme. Kommunen har søgt med lys og lygte efter en kreativ løsning . . . Først ville kommunen yde lånegaranti til de kommende kunder, men det satte Tilsynsrådet en stopper for. Nu er der dukket en tilsyneladende brugbar model op . . .«

Den 6. marts 1993 skrev Bornholms Tidende: »Træfyr-ejerne skal nu tvinges på fjernvarme . . . Rønne Kommune har givet samtlige af de husejere i Rønne, der opvarmer deres bolig med træfyr, besked på at slutte sig til fjernvarme . . .«

xi) *Forbud mod fri elanvendelse.* Folketinget har lagt snævre begrænsninger på den frie anvendelse af el i opvarmningsøjemed. Disse begrænsninger på frit at kunne anvende el til boligopvarmning m.v. har deres baggrund i, at samme flertal ønsker at stimulere forbrugerne til hellere at vælge kollektiv energiforsy-

ning. Når en ophævelse af forbudene mod fri anvendelse af el er medtaget, skyldes det et ønske om, at denne nye vækstpolitik for Bornholm skal kunne gå hurtigt. Bygning af nye feriehuse, indretning af ferielejligheder, indretning af værelser til udlejning, nybygning af hoteller osv. er noget, som gerne skal gå hurtigt. Særligt når det gælder udvidelser og forbedringer af eksisterende ejendomme samt nyindretninger, er elvarme den hurtigste og billigste løsning. I stedet for at afvente udbygninger af fjernvarmeforsyning eller lignende vil brug af elvarme kunne sikre en hurtig indretning og dermed en hurtig udvidelse af turistkapaciteten.

Ad 4

For en virksomhed kan et hurtigt nej oftere være mere værd end et langtrukket ja. For en erhvervsvirk-

somhed er offentlige ekspeditionstider på 1, 2 eller 3 år direkte ødelæggende for virksomhedens vækstpotentiale. Et hurtigt nej er mere værd, fordi virksomheden da kan omdisponere. Ved at trække sagerne over meget lang tid, bliver virksomheden fastlåst i uvished.

Som et bidrag fra de offentlige forvaltningsmyndigheder til afhjælpning af krisen på Bornholm skal der derfor indføres en maksimal ekspeditionstid på 60 dage. Ekspeditionsgarantien gør, at virksomhederne får en sikkerhed for relativt hurtige afgørelser. Sager, der kan afgøres hurtigere, hilses velkomne, mens overskridelse af de 60 dage kun skal ske i absolut få tilfælde.

Såfremt der kan argumenteres for et andet dageantal end de foreslåede 60, er forslagsstillerne rede til at se på det med velvilje.